

POSTANOWIENIE

Dnia 8 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania B. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Legnicy

o wypłatę zasiłku chorobowego z ubezpieczenia wypadkowego,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 8 października 2024 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze

z dnia 27 grudnia 2023 r., sygn. akt VII Ua 8/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze, wyrokiem z dnia 27 grudnia 2023 r., oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Legnicy od wyroku Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 21 marca 2023 r., zmieniającego decyzję organu rentowego z dnia 20 kwietnia 2022 r. i przyznającego wnioskodawczyni B.G. prawo do zasiłku chorobowego z ubezpieczenia wypadkowego za okres od dnia 3 września 2020 r. do dnia 24 lutego 2021 r. w wysokości 100% podstawy wymiaru.

W sprawie ustalono, że wnioskodawczyni w dniu 27 lipca 2017 r. zawarła z pozwanym umowę o rozłożenie na raty należności (za okres od października

2010 r. do lutego 2017 r.) z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Strony aneksowały ją dwukrotnie w dniach 24 października 2017 r. i 15 lipca 2019 r. Układ ratałny polegał na podzieleniu zaległości na raty, które wnioskodawczynie powinna spłacić we wskazanych w układzie terminach i wysokości. Sąd Okręgowy przyjął, że wnioskodawczynie spłacała układ ratałny regularnie.

Wnioskodawczynie w dniu 2 września 2020 r. uległa wypadkowi przy pracy. W tym okresie była objęta ubezpieczeniem wypadkowym. W dacie wypadku nie miała innego (wymagalnego) zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne poza zadłużeniem objętym układem ratałnym. Skutkiem wypadku stała się niezdolna do pracy w okresie od 3 września 2020 r. do 24 lutego 2021 r.

W ocenie Sądu Okręgowego, organ rentowy nie wykazał, aby wnioskodawczynie miała inne zadłużenie niż objęte postępowaniem ratałnym. Tymczasem zawarcie umowy ratałnej nie wygasza zadłużenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2019 r., III UK 204/17, LEX nr 2607293), jednakże uznał, że o ile podpisany i regulowany przez wnioskodawczynię układ ratałny może stanowić podstawę do ewentualnego zawieszenia wypłaty świadczeń zasiłkowych do czasu uregulowania zaległości, o tyle nie może stanowić podstawy do odmowy wypłaty tego świadczenia.

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik organu rentowego, zaskarżając wyrok Sadu Okręgowego w całości. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na jej oczywistą zasadność.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Formułując wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania, oparty na przesłance przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia. Podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste

naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tak rozumiana przesłanka „oczywistej zasadności skargi kasacyjnej” nie została skutecznie wykazana przez skarżącego.

Artykuł 6 ust. 2 ustawy wypadkowej stanowi, że między innymi osobom prowadzącym pozarolniczą działalność nie przysługuje zasiłek chorobowy (i świadczenia wymienione w ust. 1) w razie wystąpienia w dniu wypadku zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne na kwotę przekraczającą 6,60 zł do czasu spłaty całości zadłużenia.

Prawdą jest, że zawarcie układu ratального nie powoduje wygaśnięcia zobowiązania składkowego, ponieważ wygasa ono w całości lub w części wskutek zapłaty, potrącenia, zaliczenia nadpłaty lub zaliczenia zwrotu składki, umorzenia zaległości lub przedawnienia (art. 59 § 1 pkt 1, 3, 4, 8 i 9 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 2383 w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 497). W praktyce nie jest to jednak przeszkoda do wystawienia płatnikowi zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek. Tytułem przykładu – w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 2 lutego 2022 r., III FSK 269/21, LEX nr 3328203, stwierdzono, że zawarcie układu ratального powoduje skutek w postaci braku możliwości ujęcia tych należności w kategoriach zaległości składkowych w okresie wywiązywania się przez płatnika z postanowień tej umowy.

Rozwiązanie legislacyjne z art. 6 ust. 2 pkt 1-2 ustawy wypadkowej zostało ocenione krytycznie w doktrynie (por. D.E. Lach [w:] S. Samol, K. Ślebzak, D.E. Lach, Ustawa o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Komentarz. Warszawa 2024, LEX; A. Kurzych: Przedawnienie prawa do świadczeń z tytułu wypadku przy prowadzeniu działalności pozarolniczej, Monitor Prawa Pracy 2010 nr 9, s. 469). Mimo że zawarcie umowy z art. 29 ust. 1-1a ustawy systemowej jest dla dłużnika korzystne z co najmniej kilku przyczyn, to nie prowadzi do wygaśnięcia zaległości składkowej, a zatem

zadłużenie – w rozumieniu rzeczonych przepisów ustawy wypadkowej – wciąż występuje. W doktrynie wyraźnie podkreślono, że nie jest to kwestia wolna od kontrowersji, m.in. z uwagi na to, że ustawodawca posługuje się słowem „zadłużenie”, które nie doczekało się zdefiniowania w żadnym z przepisów ustaw systemowej, zasiłkowej czy wypadkowej (zob. P. Dobrowolski [w:] Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz, K. Antonów red. Warszawa 2024, LEX).

Zgodnie z art. 6 ust. 3. ustawy wypadkowej, prawo do zasiłku chorobowego przedawnia się, jeżeli zadłużenie, o którym mowa w ust. 2, nie zostanie uregulowane w ciągu 6 miesięcy od dnia wypadku lub od dnia złożenia wniosku o przyznanie tych świadczeń z tytułu choroby zawodowej. W tej kwestii jasne stanowisko prezentowane jest w orzecznictwie, zgodnie z którym roszczenie o wypłatę świadczenia nie wygasa (z powodu przedawnienia), gdy dłużnik w dniu wypadku jest związany układem ratalnym albo gdy zawrze taki układ w terminie 6 miesięcy od dnia wypadku. Wobec tego przesłankę „stanu zadłużenia w dniu wypadku” z art. 6 ust. 2 ustawy wypadkowej, pozbawiającą prawa do świadczenia, należy oceniać *ex post* - z perspektywy wywiązania się dłużnika z postanowień układu ratalnego, co stanowi ostatnią okoliczność niezbędną do ustalenia prawa do tych świadczeń (art. 6 ust. 4 ustawy wypadkowej). Oznacza to prawo do zasiłku chorobowego z ubezpieczenia wypadkowego po wywiązaniu się z układu ratalnego, choćby minęło więcej niż 6 miesięcy od dnia wypadku (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 stycznia 2019 r., III UK 204/17, LEX nr 2607293; z dnia 26 kwietnia 2022 r., III USKP 121/21, LEX nr 3394182).

Należy również dodać, że ustawą z 27 października 2022 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2476), do art. 29 ustawy systemowej został dodany ust. 5, zgodnie z którym w przypadku odroczenia terminu płatności należności z tytułu składek lub rozłożenia należności na raty uznaje się, że płatnik składek nie posiada zadłużenia z tytułu należności z tytułu składek, jeżeli: 1) opłaca należności z tytułu składek w terminach i w wysokości ustalonych w umowie, o której mowa w ust. 1a, oraz 2) nie posiada zadłużenia z tytułu należności z tytułu składek, nieobjętych umową, o której mowa w ust. 1a.

Aktualnie zatem przesłanka nieprzysługiwania świadczeń stypizowana w art. 6 ust. 2 ustawy wypadkowej nie może znaleźć zastosowania do osób realizujących układ ratalny oraz nieposiadających innych dłużnych należności z tytułu składek, mimo że zobowiązanie nie wygasa. Na marginesie należy zauważyć, że termin „zadłużenie z tytułu należności z tytułu składek” jest szerszy aniżeli „zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne”, którym posłużono się w art. 6 ust. 2 pkt 1-2 ustawy wypadkowej. Wszakże „należności z tytułu składek” to nie tylko składki ubezpieczeniowe (art. 24 ust. 2 ustawy systemowej). Jeśli więc świadczeniobiorca zalegałby z tytułu innej należności aniżeli składki ubezpieczeniowe, to w razie ziszczenia się przesłanek pozytywnych i braku innych przesłanek negatywnych ubezpieczony nabędzie prawo do danego świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego bądź chorobowego (zob. P. Dobrowolski [w:] Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz, K. Antonów red. Warszawa 2024, LEX).

Z tych względów nie można doszukać się wskazanej podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a Sąd Najwyższy orzekł z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c.

[SOP]

[a!]